

Η ακούσια νοσηλεία είναι το σύμπτωμα ενός συστήματος που νοσεί

Σαράντα χρόνια μετά από την έναρξη της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης, παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει, δυστυχώς παραμένει ημιτελής. Οι ακούσιες νοσηλείες, ο καταλληλότερος δείκτης σχετικά με την αξιολόγηση του μετασχηματισμού των υπηρεσιών, παραμένει υψηλός. Το μεγαλύτερο ποσοστό των νοσηλευομένων στα δημόσια ψυχιατρεία βρίσκονται εκεί χωρίς ουσιαστικά τη δική τους συναίνεση, ακυρώνοντας στην πράξη τους διακηρυγμένους στόχους για μια πιο ανθρωποκεντρική αντιμετώπιση του ψυχικά πάσχοντα.

Πριν από ένα χρόνο ακριβώς, ψηφίστηκε ο Νόμος 4931/2022, με τίτλο, *«Γιατρός για όλους, ισότιμη και ποιοτική πρόσβαση στις υπηρεσίες του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και άλλες διατάξεις»* ο οποίος περιλαμβάνει στο άρθρο 59 διάταξη για τον **τρόπο μεταφοράς των ψυχικά ασθενών σε κατάλληλη Μονάδα Ψυχικής Υγείας, κατά τη διαδικασία της ακούσιας νοσηλείας και κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας.**

Η διαδικασία υλοποίησης των ακούσιων νοσηλειών πριν την αλλαγή του νόμου ανέθετε αυτό το καθήκον στην Αστυνομία και ουσιαστικά η προβλεπόμενη διαδικασία ήταν η σύλληψη του ψυχικά πάσχοντα, η οποία ενίοτε «επιβάλλει» τη χρήση χειροπέδων, από αστυνομικούς χωρίς ειδική εκπαίδευση, την άσκηση βίας, τη φύλαξη σε κρατητήρια με άλλους κρατούμενους χωρίς θεραπευτική υποστήριξη, ακόμη και για μέρες, και τέλος τη μεταφορά με περιπολικά ή κλούβες στο νοσοκομείο. Η εικόνα του ψυχικά ασθενή με χειροπέδες εντός περιπολικού, σαν να πρόκειται για κάποιον συλληφθέντα, όχι μόνο δε συμβαδίζει με τις σύγχρονες ψυχιατρικές αρχές, αλλά επιβαρύνει περαιτέρω την ψυχική υγεία του ασθενή, **επιτείνει το στίγμα και υποβαθμίζει το δικαίωμά του στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια.**

Στο νέο πλαίσιο, η διαδικασία ανατίθεται στο εξειδικευμένο ψυχιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό ειδικών Κοινοτικών Μονάδων Ψυχικής Υγείας των ΝΠΙΔ. Η νέα αυτή διαδικασία, ενώ φαίνεται να προωθεί μια καλύτερη αντιμετώπιση στη μεταφορά των ψυχικά πασχόντων, εισήχθη χωρίς μελέτη και χωρίς να λάβει υπόψη την εφαρμογή στην πράξη. Ενώ είναι γνωστό ότι υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό, που καλείται να υποστηρίξει τις ανάγκες των ανθρώπων με προβλήματα ψυχικής υγείας για να παραμείνουν στην κοινότητα και να

αντιμετωπιστούν οι καταστάσεις κρίσης, με σεβασμό στα δικαιώματά τους, επιλέγεται το μοντέλο δημιουργίας νέων ειδικών μονάδων για την εφαρμογή αυτού του νόμου. Η λειτουργία αυτών των μονάδων θα οδηγηθεί σε αδιέξοδο λόγω των συνεχώς αυξανόμενων αναγκών, την αδυναμία προσέλκυσης εξειδικευμένου προσωπικού ιατρικής φροντίδας και των γεωγραφικών περιορισμών που δεν καλύπτονται (νησιωτική Ελλάδα, δυσπρόσιτες περιοχές). Άλλωστε σε αυτό το σύστημα δεν προβλέπεται να συμμετέχουν τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας που αποτελούν τον πυρήνα των παρεμβάσεων στην κοινότητα. Έτσι λοιπόν, εμφανίζεται ένα μέτρο το οποίο στην πράξη θα αποβεί αναποτελεσματικό και θα μετατρέψει τους ειδικούς ψυχικής υγείας και κοινωνικής φροντίδας σε «διακομιστές με κατασταλτικό ρόλο» και δυσκολίες ανταπόκρισης σε αυξημένα αιτήματα, σε ένα σύστημα που νοσεί.

Είναι γνωστό, ότι το μείζον πρόβλημα του Συστήματος Ψυχικής Υγείας είναι το μεγάλο ποσοστό των ακούσιων νοσηλειών εξ αιτίας της ασυνέχειας της φροντίδας που προκαλούν η υποστελέχωση, η ανεπάρκεια των παρεχόμενων υπηρεσιών και η περιορισμένη διασυνδεδετική των μονάδων. Η κατάχρηση της διαδικασίας της ακούσιας νοσηλείας των ψυχικά ασθενών πλήττει τα δικαιώματα τους ως προσωπικότητες και ως πολίτες και πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα, αποτελεσματικά και επαρκώς.

Η κατάσταση μπορεί να αλλάξει μόνο με την ενίσχυση των μονάδων κοινοτικής φροντίδας, αξιοποιώντας το μοντέλο της Κινητής Μονάδας και του Κοινοτικού Κέντρου Ψυχικής Υγείας που δραστηριοποιούνται στην πρόληψη της κρίσης, στην έγκαιρη παρέμβαση, την ανάρρωση και την αποκατάσταση. Η λειτουργία ενός τομεοποιημένου συστήματος μπορεί να παρέχει τη διασύνδεση των φορέων και τη συνεργασία της νοσοκομειακής με την εξωνοσοκομειακή ομάδα. Έτσι, οι ακούσιες νοσηλείες μπορούν να περιοριστούν μέχρι και να εξαιρεθώ το φαινόμενο στο πλαίσιο μιας στρατηγικής όπου μπορούν οι άνθρωποι να ζήσουν με αξιοπρέπεια στην κοινωνία, χωρίς να στερούνται το δικαίωμα της αυτονομίας τους αλλά και χωρίς να υποσκάπτεται η πρόσβαση στην περίθαλψη και το δικαίωμα στη θεραπεία.

Συμπορευόμαστε με τους φορείς αυτό-εκπροσώπησης στην προάσπιση των δικαιωμάτων τους και στον αγώνα τους για τον περιορισμό των ακούσιων νοσηλειών. Σας καλούμε σε μια ανοιχτή συνάντηση την **Τρίτη 4 Ιουλίου και ώρα 12.00-15.00** στο **Κέντρο Κοινωνικού Διαλόγου της ΠΕΨΑΕΕ** για να συζητήσουμε τρόπους για να περιοριστεί και να σταματήσει η ακούσια νοσηλεία να αποτελεί θεσμό και μέσο κοινωνικού αποκλεισμού και στιγματισμού των ανθρώπων με προβλήματα ψυχικής υγείας.